

A VAJDASÁGI MAGYAR MŰVELŐDÉSI INTÉZET 2025. ÉVI MUNKATERVE AZ INTÉZET TEVÉKENYSÉGÉNEK 20 ÉVES FENNÁLLÁSA JEGYÉBEN

Helyzetkép

A Magyar Nemzeti Tanács (2005) és a Vajdaság Autonóm Tartomány (2008) alapításában működő, zentai székhelyű, kiemelt jelentőségű állami intézménynek, a Vajdasági Magyar Művelődési Intézetnek (VMMI, 2005) a létrehozása azoknak az új igényeknek felelt meg, amely igények a vajdasági magyar szellemi élet teljesebbé tételét szorgalmazták, s új értéket jelentettek a kulturális szellemiség alakulásában és autonómmá válásában, amelynek része az egész régióra kiterjedő közművelődési tanácsadás és szolgáltatásrendszer.

Többféle intézménytípus tevékenységi köre összpontosul az Intézetben: oktatás, képzés, rendezvényszervezés, közösségépítés, népművészet és hagyományápolás, könyvkiadás, emellett az utóbbi években kiemelt szerephez jutott a digitalizáció, örökségvédelem, digitális adatbázisok működtetése. Az Intézet igyekszik kitölteni azt az űrt, amely azokon a településeken, azokban a közösségekben alakul ki, ahol valamilyen oknál fogva nem működik kulturális intézmény vagy egyesület, az Intézet felvállalja az ott folyó munka szakmai segítségét, mentorálását.

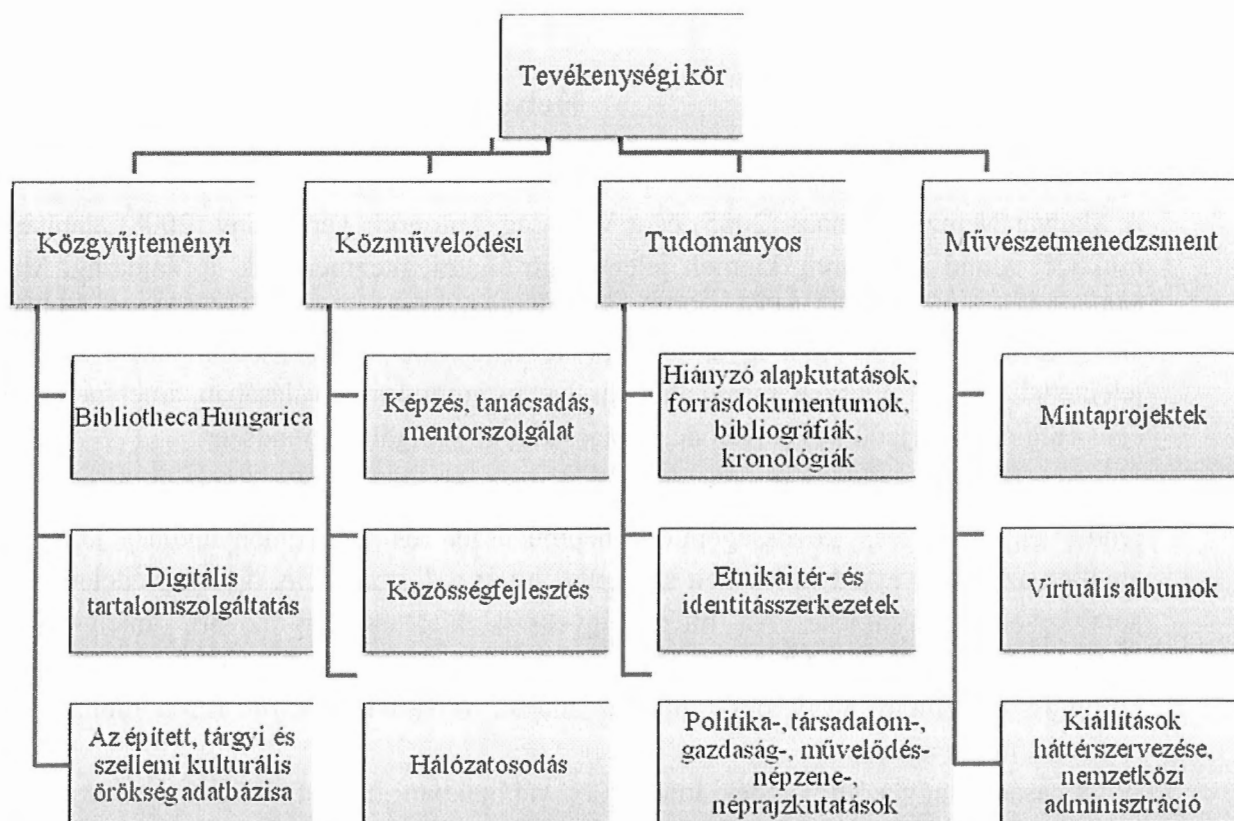
A Vajdasági Magyar Művelődési Intézet (a továbbiakban: Intézet) 2025. évi munkaprogramja – ahogyan a megelőző években – az Intézet alapszabálya szerint négy kiemelt fejlesztési területre fókuszál:

- (1) a vajdasági magyar kultúra *közösségteremtő és -építő* szerepének erősítése;
- (2) a vajdasági magyar nemzeti közösség tárgyi és szellemi kulturális *örökségének* gondozása és digitális mentése;
- (3) a vajdasági magyar kulturális alkotás, azaz a *kortárs kultúra* korszerű intézményi feltételeinek segítése;
- (4) az esélyegyenlőség biztosítása – különös tekintettel a vajdasági szóránymagyarságra – a kulturális javakhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférésben, mégpedig a *nyitott kultúra* eszközrendszerével.

A Vajdasági Magyar Művelődési Intézetnek a 2025-ös évi általános feladata a vajdasági magyar nemzeti közösség kultúrájának dokumentálása, kutatása és bemutatása; szakkönyvtár és internetes adatbázisok kialakítása és működtetése; szakmai képzések, illetve tudástranszfer biztosítása; információszolgáltatás, tanácsadás; a kulturális értékek bemutatása, társadalmi hatásuk, illetve a művelődési intézmények változásának vizsgálata; a művelődő közösségek tevékenységének elemzése, ezek fejlődését szolgáló kutatások végzése – mindehhez módszereket találva, hogy ezt az online térben is tudja működtetni; továbbá egyéb tudományos és közművelődési szolgáltatások az alábbi tevékenységi körökben és szerkezeti felépítettségben:

Tevékenység és szervezeti felépítettség

Táblázat

Az Intézetben az intézményvezetőn kívül tíz, a munkahelyi besorolásban szereplő munkakör van meghatározva:

- egy jogi, személyzeti és adminisztratív munkafeladatokat végző osztályvezető,
- egy pénzügyi referens,
- egy általános ügyekkel megbízott referens,
- két közművelődési referens,
- egy könyvtáros,
- három dokumentarista-digitalizáló technikus,
- egy népzene-archivista.

Az anyagi pénzforrástól és pályázati támogatástól függően külmunkatársként segítheti munkákat a 2025-ös évben: egy kutató; kettő digitalizálással foglalkozó munkatárs; egy Vamadia-operátor; egy Vajdasági Magyar Értéktárral megbízott koordinátor, egy infrastruktúráért felelős munkatárs; egy rendszergazda-felelős; egy népzeneoktatással megbízott munkatárs; egy takarítószemélyzet.

Az Intézet feladatainak tartalma és mennyisége miatt indokolt lenne a felsorolt külmunkatársak közül még legalább kettő-négy munkatárshoz állandósítani a munkaviszonyát: kettő digitalizáló-technikus, minimum egy Vamadia-operátor és egy könyvtáros.

Indokolt lenne továbbá egy állandó Vamadia-műhely felállítása a digitalizáló-műhely mintájára, amelyben területi felelősöket jelölnénk ki, s akikhez adatolók tartoznának hálózati rendszerben. A területi felelősök, operátorok az intézet kollégái közül kerülnének ki, a Vamadia-adatolók külső munkatársak is lehetnének. A Vamadia-műhely munkaterülete a következőképpen lenne indokolt: periodika- és kiadványtár (2 fő), Délvidéki arcképcsarnok és szépíró adatbázis (1 fő); fotótár (1 fő); néprajzi és folklorisztika-hangtár (1 fő); közművelődési hangtár (1 fő); képzőművészeti adat- és képtár (1 fő); színházi adattár (1 fő).

A szervezeti felépítés bemutatásához hozzátartozik a bizottságok és szakbizottságok, munkacsoportok bemutatása is:

- Igazgatóbizottság (9),
- Ellenőrző Bizottság (3).

Az intézet keretében működik a:

- VAMADIA-munkacsoport (külmunkatárssal),
- Népzeneoktatás munkacsoport,
- Kapocs Könyvtári Csoport.

A Vajdasági Magyar Művelődési Intézet partnerszervezetei

Az Intézet a Vajdasági Művelődési Intézeten kívül még négy, hasonló feladatok ellátására alapított tartományi intézménnyel, a horváttal, a románnal, a ruszinnal és a szlovákkal közösen alakítja munkáját és együttműködését.

Az Intézet a megalapításától fogva kiváló szakmai együttműködést folytat a szabadkai székhelyű *Vajdasági Magyar Művelődési Szövetséggel*. Több jelentős nagyrendezvényt szervez a VMMSZ, közművelődési feladatokat, programokat valósít meg közösen az Intézettel, a különböző alkotó-és öntevékeny közösségeknek, vezetőinek képzéseket kínál, táborokat szervez a fiataloknak, amely programokban háttérintézményként az Intézet is feladatokat vállal. Stratégiaiilag a két intézmény célkitűzései közösek.

Az Intézet kapcsolati hálózatában partner a Hagyományok Háza vajdasági szervezete, a *Hagyományok Háza Hálózat - Vajdaság*, amely szervezet által népművészeti és hagyományápoló (mentor)program jut el a vajdasági magyar közösséghez. A Hagyományok Háza vajdasági partnerintézménye a VMMI. A néphagyományok és népművészetek programjainak előkészítésében, szervezésében és megvalósításában főleg vajdasági szakemberek, népművészek és népzénészek vesznek részt, és a vajdasági közösségi kulturális igényeknek megfelelően dolgozzák ki programjaikat.

Az Intézet szakmailag szorosabban együttműködik a vajdasági közművelődési (könyvtári, múzeumi, levéltári, népművészeti) intézményekkel és civil egyesületekkel.

1. Infrastruktúra

Zenta Község Önkormányzata a Zentai Történelmi Levéltárra és a Vajdasági Magyar Művelődési Intézetre ruházta át az egykori kaszárnya 1-es számú épületegyüttesének használati jogát, ahol megközelítőleg 600 m²-nyi alapterületű közgyűjteményi (levéltári és könyvtári) raktár berendezése történt meg. Az épület földszinti részében raktárhelyiséget rendeztünk be. A raktárépület irodáinak, lehetséges kutatóhelyiségnek a bebútorozása és technikai felszerelése, a tárhelyek további bővítése szükséges. Az épületben fontos lenne a fűtés, áram- és a vízszolgáltatás biztosítása. A raktárhelyiségekben télen, hidegebb időszakban is fontos lenne biztosítani a 10–12 fok hőmérsékletet, hogy a már ott raktározott anyagok ne sérüljenek, illetve a papíralapú hordozókon kívül más hordozókat is el lehessen helyezni a raktárban (például külső tárolóegységeket, képzőművészeti tárgyakat, fotónegatívokat, fotóanyagokat, fotóüvegeket). A kaszárnyában a padlóburkolat felvált, ennek a javítása esedékes. Az intézet költségvetésében **a kaszárnya éves rezsiköltségének fedezése anyagilag egyelőre nincs biztosítva.**

Az Intézet a vajdasági magyarság digitális formában megtalálható kincsének jelentős részét archiválja, ezért évről-évre megkerülhetetlen a számítógéppark fejlesztése, a szoftverek frissítése, és kiemelten fontos a nagy teljesítményű adattároló szerver biztosítása, állandó karbantartása, fejlesztése, a tárhely növelése és gyorsítása úgyn. fiókokkal, e nélkül nem lehetséges biztonsággal őrizni a digitális adatokat. Szükség van továbbá:

Transcend TS4TSJ335T3 External HDD 4 TB 3.5" adattároló egységekre (minimum 2 db), External HDD, 5400rpm, Anti-shock (külső harddiszk) tárolóegységre, SCANTECH iReal 2E Color 3D Scanner (1 db) lézerszkennelő beszerzésére, ennek a segítségével a műemlékeknek, a szobroknak, valamint a hagyatékok fontos tárgyainak jelenlegi állapota is rögzíthető. Szükséges lenne: Epson EB-L530U 3LCD lézerprojektor (1 db), VEGA 180 X 180 cm-s vetítővászon (1 db), SAMSUNG UE65DU7172UXXH Crystal UHD 4K Smart TV (1 db), UPS APC BK650EI, Back-UPS CS 650VAszünetmentes tápegység (8-10 db), Blueberry NAVIGACIJA 2GO579útvonaltervező (1 db), Festékipatronok a színes nyomtatóba, (4x2 db), Szükség van alapeszközként drótnélküli mikrofonra (min. 2 darab), a terepen szervezendő programok és munkák minőségesebb megvalósításához, hangosításához szükséges lenne egy bluetooth-os hangszóró néhány adathordozóval együtt.

Szükség lenne továbbá a munkavégzés alapfeltételeként a napi használatban lévő informatikai eszközök korszerűsítésére is, vezeték nélküli, bluetooth-os fülhallgatókra és a hozzá tartozó adapterekre a munkatársak részére, valamint táblagépekre (3 db) a hozzájuk kapcsolható billentyűzettel azoknak a kollégáknak, akik terepi megbeszélésekre járnak. Irodai székeink elavultak, újak vásárlása szükséges (min. 3 darab), továbbá legalább 2 kisebb asztal és 4 db polc vásárlása tárolás céljából.

Fűzős archiválódobozok beszerzése (20 db) a régi, sérülékeny állapotú, kötésre alkalmatlan folyóiratok számára (240 din/db). Átlátszó öntapadós matricák beszerzése a gerincjelzetek leragasztására.

A vendégszobák felújítása is időszerű: fürdőszobai szekrények (2 db), mosható rongyszőnyegek beszerzése az ágyak elé, vendégpapucsok, valamint újabb függönyök és a rendezvényekhez fehér asztalterítők vásárlása.

Intézetünkben 9 évvel ezelőtt volt utoljára tisztasági meszelés, a tisztántartás és fertőtlenítés céljából ez is időszerű és szükséges.

2. Közösségteremtés- és építés

2.1. Kulturális alapú településfejlesztés a lakóhelyi közösségek bevonásával

Az Intézet koordinálja és segíti a **Vajdasági Magyar Értéktár és Értéktárbizottság** (VMÉB) munkáját. Feladatunk a kapcsolattartás a települési értéktárbizottságok tagjaival; a beérkező jelölések ellenőrzése, kiegészítése; a helyi értéktárakba jelölt elemekkel kapcsolatos további terepkutatás. Az eddig beérkezett jelölések azt mutatják, hogy a helyi értékgyűjtők jól rátapintanak településeik értékeire, gyakran azonban nem tudják az adott elemet a kellő mélységben leírni, az értéktárnak megfelelő szempontok szerint. Gyakran olyan elemekről készítenek jelölést, amelyekről nem áll rendelkezésre (szak)irodalom, így még nehezebb dolguk van. Ilyenkor érdemes tovább érdeklődni a témáról, további kérdéseket, szempontokat adni a téma leírásához, akár egy kisebb terepkutatást végezni vele kapcsolatban.

Jelölések: Feladat a VMÉB által a Külhoni nemzetrészt értéktárból kiválasztott elemek **felsőbb szintekre jelölésének** előkészítése. A Vajdasági Magyar Értéktár bővítése a VMÉB által megszavazott új elemekkel. A 2025-ös évi feladat az elfogadott felterjesztések teljes dokumentációjának elkészítése, bővítése, a Külhoni Nemzetrészt Értéktárból és a Vajdasági Magyar Értéktárból kiválasztott elemek felsőbb szintekre való jelölésének előkészítése.

Nemzeti Értékek Tára (Nektár adatbázis)

A 2024/2025-ös Hungarikum-pályázat keretében szükséges elvégezni az ertektar.rs honlapon szereplő értékek, adatok migrálását az Agrárminisztérium egységesített Kárpát-medencei adatbázisába, a Nemzeti Értékek Tárába (NEKTÁR). A feltöltendő értékek száma meghaladja a 240-et, melyeket újra, a teljes dokumentációval együtt be kell vinni az adatbázisba, visszamenőleg egészen 2013-ig, a Vajdasági Magyar Értéktár alakulásáig. A NEKTÁR adatbázis azt a célt szolgálja, hogy Magyarország - településektől, határoktól és szakkategóriáktól függetlenül - minden értékét összegyűjtse és elérhetővé, egyszerűen kereshetővé tegye a nagyközönség számára a Kárpát-medencében.

Települési értéktárak bemutatkozási, találkozási lehetőségének biztosítása.

Ennek keretében:

- *Vajdasági Értéknapok*
Az Értéknap-program az értékgyűjtést kívánja népszerűsíteni tudományos, ismeretterjesztő és gyakorlatorientált szándékkal. A személyes jelenlét, a kapcsolatépítés által a helyiek, a potenciális javaslattevők és értékörzők közelről ismerik meg az Értéktár működését. Mindeközben pedig a folyamatos sajtójelenlét lévén, egyre elismertebbé válik az értékgyűjtő-mozgalom, és a települési vezetők szükségesnek érzik majd a bekapcsolódást a programba.
- *Értéktáros jó gyakorlatok* online (podcast, élő videó) beszélgetéssorozat indítása a vajdasági települési értéktárak vezetőivel, a beszélgetés egy-egy jó gyakorlatot mutathat be az *egy értéktáros egy alkalom* elv mentén.
- *Értéktár mentorprogram.*

A települési értéktárak működésének segítése mentor bevonásával. A mentor az általuk kiválasztott néhány településen segít a helyi értéktárbizottságnak a javaslatok kidolgozásában összegyűjteni a szükséges adatokat és dokumentációt, a hungarikum pályázat elkészítésében, az értéktárral kapcsolatos rendezvények megtervezésében és lebonyolításában.

- A 2025-ös évben a Hungarikum pályázat keretében a Vajdasági Magyar Értéktár népszerűsítő kötete kerülne kiadásra.
- *Új és szorosabb kapcsolatok kialakítása az értéktár-mozgalom határon túli magyar intézményeivel és képviselőivel.*

Tapasztalatcsere, közös rendezvények, kiadványok, intézményi szintű együttműködési megállapodások egy-egy konkrét cél megvalósítása terén, s mindezekon keresztül a Vajdasági Magyar Értéktár láthatóbbá tétele a Kárpát-medencében a vidékünkre irányuló magyar-magyar kulturális és turisztikai vonzerő növelése érdekében.

Előhívott értékek – kulturális örökségünk a fiatalok szemével– fotópályázat diákoknak.

A 2024/2025-ös Hungarikum-pályázat keretében megvalósítandó program arra szeretné ösztönözni a fiatalokat, hogy fedezzék fel, örökössé tegyék és mutassák be másoknak is szülőföldjük értékeit, azon belül a kulturális örökség meghatározó elemeit. A fotópályázatot 2 kategóriában hirdetjük meg, 5-8. osztályos diákoknak és középiskolásoknak. A pályaművek kiállítás formájában kerülnek bemutatásra, a későbbiekben pedig különféle kiadványok, a Vajdasági Magyar Értéktár és a települési értéktárakat népszerűsítő anyagok illusztrációjaként is hasznosulhatnak. A pályaműveket zsűri értékeli, a díjazott pályázók pedig egy fotóművészeti műhelymunkán vehetnek részt, ahol a szűkebb régiókban található magyar értékek megismerése közben fejleszthetik technikai tudásukat.

Honismereti tábor és értékörző-kirándulás szervezése a Vajdaságban

Ez a program az általános és középiskolás fiatalokat szólítja meg, erősítve a lokális identitástudatot. Cél, hogy a fiatalok megismerjék szűkebb régiójuk kulturális, szellemi, épített örökségét, értékét.

Hétköznapi hőseink-írjunk történelmet!

A program fő célja Vajdaságban a helyi cselekvésre ösztönzés, egy-egy közösség közeli és távoli múltjának feltérképezése, olyan egykoron élt, illetve ma is élő személyek és cselekedeteik azonosítása és bemutatása, akik/amelyek példaként mutathatók be közösségük számára. További cél a diákok és az őket segítő tanárok, helytörténészek bevonása az értékgyűjtő mozgalomba, ezáltal a Vajdasági Magyar Értéktár adatbázisának gazdagítása. A kutatási témák szerint a diákok és mentoruk életutakat kutatnak fel: olyan embereket – településvezetőket, tanítókat, papokat, iparosokat, gazdákat, művelődésben dolgozókat, hagyományápolással foglalkozókat, akik maguk láttak hozzá valami olyan új dolognak a létrehozásához, amelyet a helyiek még ma is becsülnek, jónak tartanak. Értékmegörző, értékmentő munkáról van szó. A kutató diákok és mentoraik feltérképezik a cselekvéseket kiváltó okokat – mi ösztönözte az embereket, hogy valami maradandót alkossanak: a jobbítás, a felzárkózás, a modernizáció, a gazdasági fejlődés igénye; hogyan született a jobbító ötlet, és hogyan tette meg az ötlet gazdája a kezdeti lépéseket, hogyan talált szövetségeseket a cél megvalósításához.

Négy határon át vetélkedő

A Kárpát-medencei Közművelődési Kerekasztal alapítóinak interaktív, honismereti, többfordulós Kárpát-medencei vetélkedője felső tagozatos diákoknak a külhoni értékek megismertetéséért és őrzéséért, valamint az értéktárak bővítéséért. A vetélkedőt 5. alkalommal hirdettük meg 2024 őszén. A vetélkedő 2025 tavaszán zárul a magyarországi döntővel. A vetélkedő honlapja (karpatmedencei-vetelkedo.org) az Intézet tulajdonában, az Intézet szerverén van. A projekt nem csupán a vetélkedő szervezésére és lebonyolítására irányul, hanem a hozzá tartozó honlap fejlesztésére is, a kárpát-medencei értéktárak bővítésére is, valamint találkozási lehetőség is a régiók számára.

Az ertektar.rs honlap tartalomfeltöltése és fejlesztése

A *Noborder – A határ, ami nem választ el* elnevezésű IPA projekt keretében virtuális sétákkal bővül az ertektar.rs tartalma 2025-ben. A projekt keretében leltározott három tájházban vagy helytörténeti gyűjteményt tartalmazó házban 360 fokos felvételek készülnek, melyeket az ertektar.rs honlapon teszünk láthatóvá. A webfejlesztés keretében a honlapra egy új modul készül, ahol a dokumentált tájházak helyiségei virtuálisan is bejárhatóak lesznek.

Szellemi kulturális örökség

A vajdasági magyar szellemi kulturális örökség-elemek jelölésének koordinálása a szerbiai szellemi kulturális örökség listára. Jelenleg kidolgozás alatt lévő javaslatok: a református közösségek csigatészta-készítési gyakorlata, a doroszlói szüretbál, valamint a vajdasági citeramuzsika.

Az ertektar.rs honlap tartalomfeltöltése és fejlesztése 2025-ben folytatódik.

2.2. Felnőttképzési programok

Útravaló 2 és Varázskosár - Akkreditált pedagógusképzések

A budapesti Hagyományok Háza *Útravaló* elnevezésű képzésének mintájára született meg és sikeresen akkreditálták újra a pedagógusképzést, mely az óvónőknek (és az alsó tagozatokon oktató tanítóknak) ad segítséget, tudást a népművészeti elemek felhasználására és beépítésére az oktatásban. Az elmúlt 3 évben a gyermekjátékok, a kézműves tárgyak, tevékenységek és a népzene területeit lefedve valósultak meg a képzések. Az elkövetkező időszakra két képzést tervezünk megvalósítani. Egy hosszabb, *Útravaló 2 - népi gyermekjátékok és néptáncos mozgás* elnevezésű képzést, mely 16 óra személyes jelenlétet és 2 óra házi feladatot igényel, (18 pontot ér) és egy rövidebb, gyakorlati előadásokból álló *Varázskosár* nevű képzést, amely 6 órát ölel fel. A képzések fő célja, hogy gyakorlati tudást adjon a pedagógusoknak, hogy a népi játékokat, népzene, kézműves foglalkozásokat beépítsék egy-egy projektbe, ill. bármikor elővegyék tudástárukból, és használják a napi tevékenységük színesebbé tételéhez.

2.3. A közösségi részvétel hagyományos és új formáinak ösztönzése, az emberi és társadalmi tőke gyarapítása

A Vajdaságban élő nemzetiségek népi kultúrájának bemutatása

A *Noborder – A határ, ami nem választ el* elnevezésű IPA projekt keretében a vajdasági horvát, román, ruszin, szlovák, magyar művelődési intézetekkel közösen megszervezett folklórműsor célja az intézmények együttműködésének erősítése és a Bácskában élő nemzetiségek kultúrájának bemutatása egy kiemelten reprezentatív, identitáshordozó kulturális elemen, a néptáncon, népdalokon keresztül.

Gálaműsor a Vajdasági Magyar Művelődési Intézet fennállásának 20. évfordulója alkalmából

A Vajdasági Magyar Művelődési Intézet székházát 2003-ban adták át, és azóta Zenta városképének egyik jellegzetes épületévé vált. A Magyar Nemzeti Tanács 2005-ben vált az Intézet alapítójává, ekkor kezdte meg valódi működését a vajdasági magyar közösség és kultúra szolgálatában. Ebből az alkalomból és jubileumból szeretnénk megemlékezni e jeles évfordulóról ünnepi műsor keretében.

Színjűtszó mentorprogram

Az amatőr színtársulatok mentorprogramjában a színházi amatőr mozgalom terén 2024-ben is feladatunk marad a szakmai segítségnyújtás egy-egy előadás színpadra állításakor. Az év folyamán a kommunikáció minden formáját alkalmazzuk: a telefonon vagy villámpostán lebonyolított konzultációtól a helyszínrre történő kiszálláson át egészen a külső szakemberek segítségül hívásáig. Egy-egy amatőr társulat legfeljebb 3 alkalommal kérheti a szakmai segítséget, melyet a Vajdasági Magyar Művelődési Szövetséggel közösen szervezünk meg.

Tartományi költségvetés: 20 000 dinár (3.01); 30 000 dinár (3.05); 50 000 dinár (3.10)

Mutogató és Dobbantó program

A pedagógusok drámapedagógiai bemutató órákat láthatnak a saját osztályukban, melyeket a drámajátékvezető mindig az adott óvoda vagy iskola adott csoportjával/osztályával valósít meg. Alsósok magyar irodalmi olvasmányainak tanulmányozását kínáljuk nem hagyományos formában, de a nyolcadikosokat a pályaválasztás területén is segítheti a foglalkozás a drámapedagógia módszerein keresztül. A módszer a tanulók valóságos élethelyzeteiből táplálkozva, helyzetek megteremtésével teszi lehetővé az egész csoport aktív részvételét a tanulási folyamatban.

A dobbantó program célja, hogy az általános és középiskolában végzős tanulók, mielőtt életük egyik legnagyobb változását élik meg, elgondolkodjanak azon, milyen személyes céljaik vannak, a cél eléréséhez milyen belső erőforrásaikat tudják mozgósítani, és esetleg hol kell résen lenniük a gátló tényezőkkel szemben. Mindez egy népmese feldolgozásával, újra gondolásával valósul meg, és a drámapedagógiai módszerek alkalmazásával. Mindkét program vezetője Mácsai Mónika drámapedagógus.

Tartományi költségvetés: 80 000 dinár (3.03)

Vajdasági Magyar Amatőr Színjátszók Találkozója (VMASZT)

A Vajdasági Magyar Amatőr Színjátszók XXIX. Találkozójának házigazdája a temerini Szirmai Károly Művelődési Egyesület, társszervezői pedig a Vajdasági Magyar Művelődési Szövetség és Intézetünk. A Találkozáson részt vehet minden olyan vajdasági műkedvelő színjátszó csoport, mely egész estés előadást készített. Az előadásokat szakmai zsűri bírálja el. A 2025 áprilisában zajló szemlén Intézetünk koordinálja a szakmai programokat, részt vesz az előadások zsűrizésének moderálásában és a találkozó naponta megjelenő színlapjának, a Súcónak a szerkesztésében és elkészítésében. Tartományi költségvetés: 30.000 dinár (üzemanyagköltség)

Gyermekszínjátszó Műhelytalálkozó

A vajdasági magyar gyermekszínjátszók éves találkozóját 2025 áprilisában szervezi meg a Vajdasági Magyar Drámapedagógiai Társaság a Vajdasági Magyar Művelődési Intézettel, a Vajdasági Magyar Művelődési Szövetséggel és a budapesti székhelyű Magyar Drámapedagógiai Társasággal közösen. A legjobb előadás képviseli majd régiókat júniusban a Weöres Sándor Országos Gyermekszínjátszó Találkozó budapesti gálaműsorán. Tartományi költségvetés: 30 000 dinár (3.10)

Tanteremszínházi és színházi nevelési programok közvetítése a Vajdaságban

Több független vajdasági és magyarországi társulattal együttműködésben 2025-ben is igyekszünk korosztályuknak megfelelő színházi élményt eljuttatni a kamaszokhoz, ezen belül is kiemelt figyelmet szentelve a hátrányos helyzetű közösségek elérésére. Az előadás a tanulók aktív szerepbe léptetésével az indulatkezelési problémák leküzdéséhez kíván kézzelfogható segítséget nyújtani. A színházi élmény mellett a tanulók megismerhetik és kipróbálhatják az erőszakmentes kommunikáció és a krízisintervenció kínálta lehetőségeket. Tartományi költségvetés: 50 000 dinár (3.10)

Magyar amatőr- és diákszínjátszók tábora (MAdT)

A XXVII. MAdT-nak, a vajdasági magyar amatőr- és diákszínjátszók szakmai táborának célja a színjátszómozgalom erősítése, szakmai fejlődése a mozgalom tagjainak képzése által. Célcsoport: elsősorban a vajdasági magyar amatőr társulatok és diákszínjátszó csoportok tagjai vagy tagjelöltjei. A tábort 2025 júliusában szervezzük meg Zentán. Társszervező a Vajdasági Magyar Művelődési Szövetség. A résztvevők két színjátszó-, valamint egy dramaturgiai és egy rendezői csoportban dolgoznak majd. Terveink szerint a résztvevők a beszédórák és a szakcsoportok mellett színházi előadásokat láthatnak, és különböző szakmai tevékenységekben is kipróbálhatják magukat, mint amilyen a színházi technika világa. Résztvevők száma: max. 50 fő. A nyolcnapos szakmai programmal a színjátszók esetében a 15 és 32 év közötti korosztályt, a dramaturgiai csoportban a 16 éven felülieket, míg a rendezők esetében 18 éven felüli korosztályt érjük el a Vajdaság és a Kárpát-medence magyar lakta településein. Tartományi költségvetés: 20 000 dinár (3.01), 30 000 dinár (3.04), 50 000 dinár (3.11)

Gyermek-, mese- és pódiumelőadások utaztatása

Azokon a településeken, ahol nem biztosított az intézményi háttér, amely lehetővé tenné a magyar nyelvű előadások megtartását, az Intézet a közvetítő szerepvállalással segítheti a magyar nyelvű előadások bemutatását. Tartományi költségvetés: 65 000 dinár (3.03); 30 000 (3.05)

Irodalmi összeállítás általános-és középiskolásoknak

A zentai Pro Urbe díjas Mécsvirág együttes fennállásának 20. évfordulója alkalmából szervezett irodalmi összeállítás a József Attila-évforduló jegyében. Irodalmi bemutatkozás 3 alkalommal. Tartományi költségvetés: 60 000 dinár (3.03)

Simonyi Zsigmond Kárpát-medencei helyesírási verseny

A verseny megnevezése: XXVIII. Simonyi Zsigmond Kárpát-medencei helyesírási verseny.

A verseny pedagógiai célja: A verseny célja az anyanyelv értékeinek megőrzése, az anyanyelv iránti szeretet erősítése, a tehetséggondozás, a tehetséges tanulók és a fejlesztő pedagógusok közötti Kárpát-medencei kapcsolatok támogatása. Célja továbbá a továbbtanuláshoz, a mindennapi élethez szükséges helyesírási készség fejlesztése, a helyesírási ismeretek bővítése, a helyesírási problémaérzékenység, valamint a digitális írástudás fejlesztése.

A verseny meghirdetői, főszervezői: Magyar Nyelvtudományi Társaság, Károli Gáspár Református Egyetem Pedagógiai Kar.

A verseny regionális szervezői: Anyanyelvápolók Erdélyi Szövetsége (Erdély), Vajdasági Magyar Művelődési Intézet, Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége (Felvidék), Ungvári Nemzeti Egyetem Magyar Filológiai Tanszék (Kárpátalja).

A verseny formája: a 2024/2025-ös tanévben a verseny 1–2. válogatófordulóit, valamint a Kárpát-medencei döntőt digitális verseny formájában rendezik meg mind a magyarországi, mind a határon túli területeken.

A verseny kategóriái: 5. évfolyam, 6. évfolyam, 7. évfolyam, 8. évfolyam.

A verseny fordulói, időpontjai és helyszínei: A válogatóversenyeken a feladatlapokat csak a központilag megadott napon és órában, a versenyszabályzat alapján lehet felhasználni.

1. forduló: 2025. márciusa, Vajdaságban iskolai forduló. Az évfolyamok időelcsúsztatással versenyeznek, a szervezők értesítik erről a benevező iskolákat. Helyszín: saját iskola vagy bázisiskola.

2. forduló: 2025. áprilisa: a Vajdaságban tartományi forduló. Helyszín: saját iskola vagy bázisiskola. Vajdaságban a 2. forduló lehet jelenléti is.

3. forduló: 2025. május harmadik hétvégéje. Kárpát-medencei döntő, szombat. Helyszín: Károli Gáspár Református Egyetem Pedagógiai Kar, Budapest. Tartományi költségvetés: 50. 000 dinár (3.04); 15.000 dinár (3.03)

2.4. Anyaországi, Kárpát-medencei és európai kötődések, hétköznapi kultúra

Kultivál

A Kárpát-medencei Kulturális Ifjúsági Fesztivált – Kultivált a Kárpát-medencei Közművelődési Kerekasztal szervezi. A fesztiválra egy-egy 5-10 fős csoport érkezik Erdélyből, Kárpátaljáról, Muravidékről, Felvidékről és Vajdaságból. A képzőművészeti alkotások, fotók, színelőadások, zenei és táncprodukciók mellett a fesztiválon megismerhetjük a résztvevő régiók hagyományait, értékeit. A Kultivál minden évben egy-egy téma köré épül, és minden évben másik régió szervezi meg. 2025-ben Vajdaságban, Zentán kerülne a sor a rendezvényre. A Kultivál minden évben egy-egy téma köré épül. Tartományi költségvetés: 20 000 dinár (3.07)

Útra, kamasz! tábor

Az Útra, kamasz! tábor 2025 júliusában valósul meg Magyarországon a lendvai Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézet szervezésében. A tábor helyszíne évről évre változik, a közös tényezője minden évben az, hogy az erdő mellett, benne az erdőben, civilizációmentes környéken laknak a táborozók egy héten át. A programokat a friss levegőn, kinti téren lehet megvalósítani, minden évben van egy hosszabb túra, amely próbára teszi a fiatal akaratát és kondícióját, természetesen odafigyelve az érintett korosztályra – a túrákat túravezető kíséretében járják végig, játékokkal fűszerezve. A kamaszkor az első döntéseket hozó kor: olyan programok valósulnak meg az Útra, kamasz! táborban, melyek a táborozókat döntések elé állítják, legyen szó komoly foglalkozásokról, játékokról, felkészülésekről különböző kihívásokra vagy programokról a természetben. Felelősségvállalásra nevelik őket, csapatmunkára, együttérzésre önismereti és társismereti foglalkozások keretein belül. A Vajdasági Magyar Művelődési Intézet minden évben 4–7 fős csapatot küld a táborba olyan csoportkísérővel, aki gazdag tapasztalattal bír a gyerekekkel és ifjúsággal, tarsolyában sok játék van, foglalkozásokat vezet. A csoportvezető tiszteletdíját, valamint a vajdasági csoport útiköltségét a VMMI biztosítja. Tartományi költségvetés: 15 000 dinár (3.03); 30 000 (3.05)

3. A kulturális kínálat általános hozzáférhetősége, a művészeti alkotások terjesztése

Az Intézet feladata a kulturális tartalmak elérhetővé tétele (több kultúrát az utcákra, terekre), a meglévő produkciók terjesztésének támogatása (pl. utazó kiállítások és produkciók), valamint a befogadási, tájékozódási készségek fejlesztése (látogatóbarát múzeum, a gyerekek igényeihez és érettségi szintjéhez igazított iskolai kulturális programok, múzeumpedagógia, a felnőttkori rendszeres tanulás igényének felkeltése és feltételeinek a javítása). A kulturális szolgáltatások megismertetésében nagy segítséget adhatnak az elektronikus adatbázisainkat, címtárainkat felhasználó új médiumok is.

A VMMI honlapjának fejlesztése

Az intézet honlapjának, a vmmi.org oldalnak a további megújítása, fejlesztése. A vmmi.org honlap tartalomfejlesztése, programozása és az oldalak bejegyzésének, tartalmának fordítása, megjelentetése szerb nyelven. A VMMI megújult honlapja 2024-ben készült el. Az aktív

használat további fejlesztéseket igényel: a régi, adattar.vmmi.org oldalról a drámatár átemelése (melyet aktívan használtak a vajdasági magyar amatőr színjátszó társulatok), a SZIE-adatbázisok megjelentetése, a hónap könyve archívumának kialakítása, az események kiemelésének automatizált megszüntetése a határidő lejártával, és néhány egyéb fontosabb tevékenység a törvénnyel összhangban stb.

Prospektus a Vajdasági Magyar Művelődési Intézet munkásságáról – az új honlaphoz kapcsolódóan

A 2024-es évben készült el a VMMI megújított honlapja. Ehhez kapcsolódóan reklámfilm megjelenését tervezzük, mely kellően bemutatja a VMMI szerteágazó tevékenységét, betekintést nyújt a munkásságáról, a népzenei, néptáncos és színjátszó mentorprogramról, a kiadói tevékenységről, a digitalizálási és mentorálási lehetőségekről stb. Megvalósulás: 2025. Költségek: szerkesztési, dizájn- és nyomdai költségek. Tartományi költségvetés: 100. 000 dinár (3.07)

Kiállítások szervezése

Intézetünk székházának oszlopcsarnokában vagy a zentai Zsinagógában lehetőség van negyedévente, igen szerény körülmények között kisebb, kevesebb elemet tartalmazó kiállítások megtartására. A saját programjainkat népszerűsítő tárlatok és kézműves tanfolyamokon készült vizsgamunkák kiállítása mellett fiatal alkotóknak, alkotócsoporthoz tartozóknak, a határon túli nemzeti művelődési intézetek által javasolt alkotóknak kínálunk bemutatkozási lehetőséget.

- dr. Várady Tibor professzor hagyatékából összeállított kiállítás és könyvbemutató (2025. február)
- a belgrádi Collegium Hungaricum együttműködésével a Magyar Nemzeti Múzeum kiállítása (2025. január)
- Népviseletkiállítás utaztatása. *ANoborder – A határ, ami nem választ el* elnevezésű IPA projekt keretében a vajdasági horvát, román, ruszin, szlovák művelődési intézetekkel közösen létrehozott kiállítás célja az intézmények együttműködésének erősítése és a Bácskában élő nemzetiségek kultúrájának bemutatása egy kiemelten reprezentatív, identitáshordozó kulturális elemen, a népviseleten keresztül. A kiállítást minden együttműködő intézmény bemutatja a 2025 és 2026-os évben.
- Fotókiállítás. Petar Dešić fotókiállítása a *Noborder – A határ, ami nem választ el* elnevezésű IPA projekt keretében. Petar Dešić, fiatal vajdasági fotóművész több éve járja Vajdaság soknemzetiségű falvait, hagyományörző közösségeit. Fotóin keresztül újratertemti a letűnt paraszti világ életképeit, láthatóvá téve azt a nagyértékű kulturális örökséget, amelyet az itt élők birtokolnak. Petar Dešić fotóművész kiállítása (2025. május). Tartományi költségvetés: 50. 000 dinár (3.03); 30 000 dinár (3.05)

Podcast megjelenítése

A Vajdasági Magyar Művelődési Intézetben többféle intézménytípus tevékenységi köre összefoglalva: oktatás, képzés, rendezvényszervezés, közösségteremtés- és építés, népművészet, hagyományápolás, könyvkiadás, digitalizáció, a Vajdasági Magyar Digitális Archívum működtetése, örökségvédelem, közgyűjteményi teendők, tudományos tevékenység/szakmai tanácskozások szervezése. Mindezeket a területeket felölelnék a

podcast beszélgetések havi egy alkalommal. A beszélgetősokeket teljes egészében az intézet munkatársai vezetnék, szerkesztenék, és biztosítanák a műszaki feltételeket. A podcastek a VMMI programjait, működését jelenítené meg a nyilvánosság bevonásával. A VMMI bemutatná a különböző kulturális projektekben kulcsszerepet játszó munkatársakat és partnereket, a fontos témákat és elképzeléseket vagy az Intézet által szervezett programokat, kiállításmegnyitókat, könyvbemutatókat. Lazább, kötetlenebb formában értékelhetné az intézmény az eredményeket és fogalmazhatná meg az igényeket külső szakértők, vendégek bevonásával is. Előnyök: havonta új tartalom az új honlapra, a facebook közösségi oldalára, a közönség könnyebben tudna tájékozódni, hogy milyen tevékenységet folytat a VMMI.

Légyott a könyvvel

A magyar könyvhét alkalmából. 2025 júniusa, Zenta (szervezés, kommunikáció, logisztika). A vajdasági jelentősebb könyvkiadók vesznek részt az eseményen: Forum, Életjel, zEtna, T-M People International és a VMMI. A könyvkiadók kiadványai kerülnek bemutatásra a rendezvényen villám-könyvbemutatók formájában. Az eseményt alkalmi könyvárusítás és zenés performance kíséri a zentai piacon. Tartományi költségvetés: 30 000 (3.05)

4. A kulturális örökség védelme – Közgyűteményi feladatkör

Az Intézetben az egyik legnagyobb és kiemelten fontos projekt, amelynek megkezdett munkáját 2025-ben is folytatja az Intézet, a digitális tér újraalakítása a jelenlegi és jövőbeni digitális trendek követésével, a Magyar Nemzeti Tanáccsal közösen. Az Intézet egyaránt működteti a szakkönyvtárat, az archívumot és a digitális archívumot, illetve az őrzött anyag digitalizációját is végzi, ahogyan a digitális tartalomszolgáltatást is. A digitális tartalmak a vamadia.rs honlapon találhatóak meg, illetve itt böngészhető az Intézet archívuma, tehát azok a belső tartalmak is listázhatóak lesznek, amely tartalmak esetén a közzétételt a szerzői jog/jogi helyzet akadályozza. E fel nem töltött, de kikereshető tartalmak is kutathatóak és elérhetőek az intézményben a kutatók számára.

4.1. Közgyűteményi teendők

A közgyűtemény a tudásalapú társadalom egyik legfontosabb jellemzője. A vajdasági magyar kultúrafogyasztók érdeke a lehető legszabadabb formában történő hozzáférés a kulturális javakhoz. Ebben a folyamatban lehetséges megoldást jelent a digitális világ eszközrendszere. A digitális tartalmak hozzáférhetővé tétele hozzájárul a kulturális alapellátás kiteljesedéséhez, melynek fő célja – a vajdasági magyar kulturális identitás erősítése érdekében – a kultúrához és kulturális értékekhez való nyitott hozzáférés biztosítása.

Könyvtári tevékenység

A hagyatékok és a könyvállomány feldolgozása a Qulto termékcsalád Huntéka integrált könyvtári rendszerében történik. A szakkönyvtári tevékenységre és a kutatók kiszolgálására is lehetőség nyílik, a szakkönyvtár részére jelentősek azok az adattárak, segédletek, internetes címgyűjtemények, bibliográfiai források, amelyek az adatfeltárásban tájékoztatásként szolgálnak. A cél a vajdasági magyar kulturális örökség: szépirodalmi, néprajzi, szociográfiai,

történeti, publicisztikai, irodalomtudományi és tudományos tartalmú kiadványok begyűjtése és feldolgozása, állományba vétele.

A könyvtárak helye és szerepe módosult az elmúlt időszak technológiai fejlődése, a digitalizáció térhódítása következtében, ma már számos új tevékenység bevezetésére van szükség, hogy az olvasás, az információszerzés és a kultúra iránti érdeklődés ne csökkenjen, hanem lehetőleg növekedjen.

A teljes könyvtári állomány revíziójának befejezése 2025-ben.

A könyvtári rendszerben tízévente szükséges a nagyrevízió elvégzése.

A kupolában tárolt folyóiratállomány már digitalizált és a Vamadia felületén elérhető részének áthelyezése a külső raktárba, ezzel polcok felszabadítása a könyvek részére.

A könyvállomány gyarapítása

A Forum Könyvkiadóval való együttműködéshez hasonlóan könyvrendelések rendszeresítése a jelentősebb vajdasági magyar kiadóktól és könyvkiadással is foglalkozó intézményektől az egyévi (jelentősebb kiadványszám esetén félévi) kiadványtermés beszerzésére, esetleg cserekapcsolatok kialakítására. Kiadók: Életjel, zEtna, Agapé, Solymosy Kft., Zavod za udžbenike (Novi Sad), Magyar Szó Lapkiadó Kft., Sajtószabadság Alapítvány, Symposion Polgárok Egyesülete, Szekeres László Alapítvány, Szabadkai Városi Múzeum, Szabadkai Községi Műemlékvédelmi Intézet, Zentai Történelmi Levéltár, Szabadkai Történelmi Levéltár, Újvidéki Egyetem – MTTK, Újvidéki Egyetem – Magyar Tanszék, Vajdasági Magyar Felsőoktatási Kollégium, Vajdasági Magyar Tudományos Társaság, Kiss Lajos Néprajzi Társaság, Monográfia Helytörténeti Egyesület, Vajdasági Magyar Helytörténeti Társaság.

A könyvkiadással csak esetlegesen foglalkozó helyi művelődési egyesületek, kulturális intézmények kiadványainak követése, a kiadványok listázása és megrendelése könyvkereskedő cégen keresztül. (A friss kiadványok követésére alkalmas lehet a Szerb Matica könyvtárának – mint kötelezpéldány-joggal rendelkező és a készülő kiadványok katalogizálását végző intézmény – katalógusa.) Cserekapcsolatok kezdeményezése, fenntartása.

A magyarországi könyvkiadók vajdasági magyar szerzőktől megjelentetett vagy vajdasági témával foglalkozó kiadványainak követése, a kiadványok listázása és megrendelése könyvkereskedő cégen vagy cserekapcsolatok által az anyaországi partnerintézmények segítségével. Tartományi költségvetés: 100 000 dinár (3.08)

A külső raktárban elhelyezett állományrész rendezése, katalogizálása: a Gerold László-hagyaték és a Paksa Katalin-hagyaték feldolgozása.

Az újvidéki Ninamedia Társaság közreműködésével a szerb nyelvű sajtóban és általában a médiában a vajdasági magyarsággal kapcsolatban megjelenő híryanag dokumentálása napi rendszerességgel (hang, videó, nyomtatott és internetes sajtó). Magyar Nemzeti Tanács költségvetése: 250 000 dinár (3.08)

Újság, Tordai Újság, Új Kanizsai Újság, Csernyei Újság, Dunatáj; összesen megközelítőleg 6 fm). (Ár: közepes méret 1000 din / kötet, nagy mérete 2000 din / kötet)

Hónap könyve sorozat folytatása. A könyvismertető-sorozat célja, hogy elősegítse olyan ismertető meg születését, melyek a Vajdasághoz kötődő irodalmi művekről szólnak. Tartományi költségvetés: 100 000 dinár (3.03)

A Kapocs Könyvtári Csoport képzései

Az éves, akkreditált könyvtáros képzés megszervezése

Csaknem negyed évszázaddal ezelőtt tíz vajdasági magyar érdekeltségű, közművelődési szerepet betöltő könyvtár társulásával alapozta meg egy olyan működő információs-módszertani könyvtári csoport létrehozását, amelynek elsődleges feladata lett a délvidéki magyarság anyanyelvű információellátásának segítése és a közművelődési, egyesületi, olvasóköri, iskolai könyvtárak fejlesztése; azoknak a kapcsolatoknak és emberi kötelékeknek az erősítése, amelyek még inkább segíthetik általában a délvidéki magyar kultúra továbbfejlesztését, de különösen az olvasáskultúra fellendítését, a magyar nyelvű könyv hatékonyabb beszerzését, elosztását és terjesztését, a magyar identitástudat őrzését, ápolását, a világ és az egyetemes magyar kultúra rendszerébe való szerves bekapcsolódását, továbbá nemzeti közösségünk kulturális örökségének megőrzését.

- A Kapocs Könyvtári Csoport és a budapesti székhelyű Könyvtári Intézet együttműködésében közös szakmai továbbképzés könyvtárosoknak tavasszal.
- Akkreditált továbbképzés könyvtárosoknak. Berényi Emőke: *„Átéptetés miatt átmenetileg zárva” – Irodalomterápia kamaszoknak*

Az irodalmi szövegek segítségével megtartott, személyes élmény alapú csoportfoglalkozások a tinédzserek érdeklődésének, motivációjának és tehetségének sokoldalú feltárása mellett segítik a kedvező csoportdinamikai interakciók kialakulását, és ezáltal meghatározó jelentőségűek lehetnek a hatékony tanítási-tanulási folyamatban is. A foglalkozásokon a diákok belátáshoz jutnak a csoportkohézió képességével, az interperszonális tanulással, a katarzissal és az önmegértéssel kapcsolatosan. Felismerik a csoport erejének megtartó hatását és azt, hogy nem kell egyedül érezniük magukat akkor sem, ha kevésbé szimpatikus dolgokat mondanak el magukról. A csoporttagok tükröt tartanak egymásnak, fejlesztik egyéni és szociális képességeiket. A személyiségfejlesztő hatás érdekében megtapasztalják a szereplőkkel és a cselekménnyel való azonosulást, az élethelyzetek és viselkedések felismerését, a katarzist, ami segítséget nyújt az új és hatékony viselkedésminták megtervezéséhez és megéléséhez. A képzés célja, hogy a könyvtárosok új kompetenciákat sajátítsanak el a közösségépítést segítő, bővítsék élményközpontú, interaktív módszertani eszközeiket a kamaszokcsoportok megtartásához; kreatívabban tudjanak könyveket ajánlani az éppen válságos helyzetben lévő olvasóknak, alkalmazva az irodalomterápiás szövegválasztás szempontjait. Tartományi költségvetés: 100 000 dinár (3.03), 40 000 dinár (3.04).

- A Kapocs Könyvtári Csoport tagjainak jó gyakorlatait bemutató képzés. Egy-egy olyan alkalom megszervezése, amikor a Kapocs-csoport tagjai részletesen bemutatják egymásnak saját könyvtári programjaikat (különös tekintettel a gyermekeknek szóló

könyvtári foglalkozásokra) a tervezéstől a megvalósításig ötleteket, kipróbált, megvalósítható gyakorlatokat kínálva a kollégáknak.

- Cserélj könyvtárost – könyvtári foglalkozások utaztatása. A csereprogram célja, hogy egy adott intézmény kollégái eljuttassák programjaikat – elősorban a gyermekfoglalkozásokat – más könyvtárak olvasóközönségéhez ezzel is színesítve az intézmények programkínálatát.
- Szakmai látóút szervezése és a szakmai kapcsolatok megerősítése a legjelentősebb hazai és határon túli könyvtárainkkal, pl. az újvidéki székhelyű Szerb Matica Könyvtárral együtt.
- **A Kapocs Könyvtári Csoporthoz tartozó intézmények digitalizálási tevékenységének összehangolása a digitalizálási stratégia mentén.** A Kapocs Könyvtári Csoport tagintézményeinek bekapcsolása a digitalizálásba és a Vamadia gyarapításába.

Múzeumi tevékenység

Múzeumi anyagok, képzőművészeti gyűjtemények, az épített és kulturális örökség javainak digitalizálása (társintézmények bevonásával). – Ez lehetőséget ad egy integrált gyűjteményi adatbázis létrehozására (múzeumi, levéltári, könyvtári), illetve a **virtuális múzeum** adatbázisának kiépítéséhez szükséges lépésekre. Ez a virtuális múzeum több adatbázist integrál, így növelve a kereshetőséget, a felhasználóbarát teret, amelyet könnyen elér kutató és érdeklődő egyaránt. Ennek kezdeti munkálatai megindultak, egyes területeken már eredmények is felmutathatóak (népzenei archívum, tájházak leltára, műemlékek adatbázisa, digitális könyvtár, képzőművészeti tár). Tartományi költségvetés: 200. 000 dinár (3.03)

Tájházprogram

A magyar néprajz identitás szempontjából megkerülhetetlen tudományág, a közösség erősítése, megmaradása, kulturális öröksége szempontjából fontos foglalkozni a népi értékekkel, népművészettel is. A vajdasági magyarok népi tárgyi kultúrájának számos része tájházakban található. Intézetünk koordinálásában folytatódik a **tájházprogram**, amelynek keretében a székelykevei és a temerini tájház berendezési tárgyainak leltárba vétele után a tordai, szajáni és tornyosi tájházak, helytörténeti gyűjtemények anyagainak leltárba vétele van soron az IPA Interreg HUSRB / R23/22/018 számú projektum keretében, amely pályázatot a bajai Türr István Múzeum és a szabadkai Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar együttműködésével valósítunk meg.

Népművészeti tevékenység és archívum

Az eddig magnókazettán őrzött **népzenei archívum teljes anyaga átjátszásának folytatása digitális adathordozóra**, továbbá internetes közreadása népművészeti és közművelődési használatra alkalmas szempontok alapján – a népzenei felvételek meghallgatása és lejegyzése, másrészt a lejegyzett kéziratok jegyzőkönyvezése. A digitalizált kazetták és orsós szalagok hanganyagának – több mint 500 óra – rendszerezése a Vajdasági magyar népdalok (VMND) öt kötete alapján, a dallamok további rendszerezése műfaj, dallamtípus, tájegység és stílus szerint. Elkészíteni a VMND sorozat hangzó forrását a népzenei archívumból. A népzenei

archívum további gyarapítása az amatőr népzene gyűjtők felvételeinek és kéziratainak lemásolásával.

Indoklás: A vamadia.rs néprajzi hangtára

A Vamadia Néprajzi hangtára a népzenevel, néptáncsal, mesemondással vagy népszokások színpadra állításával foglalkozó egyén vagy közösség elsődleges forrása lehet a megfelelő becsatornázási folyamatok megvalósulásával. A művelődési egyesületek csoportvezetőinek otthonosan kell mozogniuk a hangtár szűrői és keresési feltételeinek beállításában. A hanganyagoknak az adattárba feltöltése folyamatos, ezt a digitális átjátszás után vágás, egy minimális zajsztűrés, valamint adatolás vagy adatellenőrzés előz meg. Ehhez megfelelő népzenei/zenei tudás, a szakirodalomban való jártasság és a felelős műsorszerkesztésben szerzett tapasztalat is szükséges. Az anyagot válogatva kell a közönség elé tárni, hogy olyan produkciók kerüljenek a színpadra, amelyek népzeneink, népi kultúránk értékesebb rétegeiből merítenek. A hangfelvételek adatlapjára rákerülhetnek a gyűjtési adatok mellett a kiadványok, amelyekben a gyűjtések megjelentek, valamint a dallam és szöveglejegyzések is. Népzenei archívumunkban több mint 500 órnyi hangzóanyag található, amelynek jelentősebb része a Bodor Anikó népzene kutató hagyatékát képező kazettás archívum, de emellett az elmúlt években bekerült amatőr népzene gyűjtők és első generációs revival népzene szek és helytörténészek gyűjtései is jól használhatóak.

LXI. Gyöngyösbokréta és XLVIII. Durindó 2025. június, Magyarittabé

A Vajdasági Magyar Művelődési Intézet és a Vajdasági Magyar Művelődési Szövetség közös rendezvénye társ szervezésben a helyi szervezőkkel és önkormányzattal. Benevezések, a zsűri és a fesztiváltanács koordinálásának segítése, műsorösszeállítás, kísérőprogramok szervezése. A nulladik napon a helybeli csoportok fellépése. A Gyöngyösbokrétán körülbelül 30 néptánc együttes, a Durindón pedig körülbelül 120 népzenei csoport, zenekar és szólista lép színpadra.

Indoklás: 2025-ben Magyarittabé nyerte el a LXI. Gyöngyösbokréta és XLVIII. Durindó megszervezésének jogát. A Vajdasági Magyar Művelődési Intézet a legjelentősebb népzenei és néptáncos rendezvényünk egyik háttérintézménye, így a háromnapos esemény előkészületeitől a lezárásig folyamatosan szoros együttműködésben dolgozik a társ szervezőkkel. Nagy kultusza és lelkes bázisa van a népzenei és néptánc csoportoknak és tematikus rendezvényeiknek, a júniusi nagy rendezvény mégis alapos felkészülést igényel annak érdekében, hogy zavartalanul bonyolódjon le a fesztivál.

A Durindó tájszavunk Mohol környéki tanyákról ered és házibálat, háznál megtartott mulatságot jelent, a Durindó az évek folyamán több mint 2000 fős rendezvénnyé terebélyesedett. A benevezési lapokat és a szervezési szabályzatot már az év elején elkészíti és kiküldi az Intézet a művelődési egyesületekbe, közösségekbe és a szólistáknak. A találkozó résztvevői ifjúsági és felnőtt korúak, a bejelentkező csoportok egy jelentős része saját hagyományát tárja elének, saját népdalait énekl, táncait táncolja. Néhány éve a néptáncosok a szombati, a népzenei együttesek pedig a vasárnapi napon lépnek fel szakavatott Művészeti szakbizottság előtt. Az Intézet munkatársa fogadja a benevezéseket és összeállítja a csoportok adatbázisát, tartja a kapcsolatot a csoportokkal, a Művészeti szakbizottsággal.

A VMMI, a VMMSZ és a szervezők az elmúlt években kísérőprogramokkal színesítik a találkozót a Hagyományok Háza vajdasági hálózata munkatársainak segítségével. Általában

kézműves foglalkozásokat, gyermekprogramot, előszavas mesemondást, kiállítást vagy koncertet szerveznek a találkozón. Feladat, hogy egyfajta szűrést végezzenek a szervezési szabályzatnak megfelelően a rendezvényen, illetve szakmai tanácsadást nyújtsanak az eseményt megelőzően. A Művészeti Szakbizottság a találkozó után véleményezi több régióban a fellépők bemutatkozását, a szervezők feladata a Művészeti Szakbizottság munkájának koordinálása. Tartományi költségvetés: 30. 000 dinár (3.02)

Heti rendszerességű népzeneoktatás biztosítása

A Csoóri Sándor Alap a hagyományos népi kultúra terjesztését és támogatását tűzte ki célul a Kárpát-medencében. A 2016-ban elindított támogatási rendszernek köszönhetően megerősödött a népi mozgalom, leginkább a népzene és a néptánc képviselői, művelői körében.

A Vajdasági Magyar Művelődési Intézet fontosnak tartja az utánpótlásnevelést, ezért népzeneoktatási hálózatot hozott létre a Tisza mentén. A hálózat célja, hogy minél több településen hazai oktatók elsősorban vajdasági népzenei anyagot oktassanak megfelelő minőségben. Ennek nyomán a Tisza mentén (Ada, Csóka, Magyarakanizsa, Mohol, Szaján, Tizsaszentmiklós, Törökkanizsa, Tornynos, Zenta) évek óta működő rendszeres hangszeres oktatást koordinál és támogat több művelődési egyesülettel együttműködve. A hivatásukat odaadón végző tapasztalt, jelenleg 15 fős oktatói közösség a hagyományos népi hangszereket műveli és szeretetteti meg a gyermekekkel hétről hétre. Odafigyel az egész Vajdaság területén működő népzeneoktatásra, segíti az érdeklődőket egyéni kidolgozott tantervekkel, segédanyagokkal, adott esetekben hangszerekkel is. Az oktatáshoz szükséges hangszereket beszerzi, és a tanulók rendelkezésére bocsátja díjmentes hangszer-kölcsönzés útján. Az állandó oktatásban résztvevők száma a hálózatban mintegy 150 fő.

Dúrmoló Téli Népzenei Tábor 2025 januárjában és Dúrmoló Nyári Népzenei képzés 2025 augusztusában

11 féle meghirdetett hangszert ismerhetnek meg a fiatalok vajdasági népzene-tanárok közreműködésével a téli táborban, ahol nagy hangsúlyt kap a vajdasági magyar népdalok tanítása. A hangszerek megszólaltatása mellett fontos a közösségépítés. A táborba Vajdaság egész területéről érkeznek gyerekek, a saját vidékünk népi dalainak megismerése, megbecsülése a cél.

Immár hagyományosan a téli iskolai szünetben Tóthfaluban 5 nap a népzene-ről szól. A tábor elsősorban az általános és középiskolás korosztályt szólítja meg. A táborlakó gyermekek Vajdaságban gyűjtött dalokat tanulnak képzett szakemberektől, zenészek-től, akik a kilencvenes években maguk is táborlakók voltak és azóta nagy utat jártak be. Népi ének, tambura, vonós hangszer, citera és furulya tanulható napi 8 órában a táborlakók hangszeres tudásától és egyéni képességétől függően.

Az idei tábor **Bodor Anikó Vajdasági magyar népdalok II. kötete** anyagába nyújt betekintést, hogy a fiatalok megismerjék, régióink népdalkincse milyen szépségekkel gazdagodott. Az oktatók csoportos hangszeres és zenekari foglalkozásokat tartanak, ahol az elméleti tudásátadás mellett gyakorolják az oktatók által kiválasztott dallamokat. Szabadidős programként csapatjátékok, népzenei-néprajzi ismeretek, kvíz, közös himnuszírás, ügyességi játékok, közös muzsikálás, előszavas mesék hallgatása és tánc-ház is szerepel a programban.

Január 7-én, vasárnap 16 órai kezdettel közös gálaműsorral zárjuk a programot a tóthfalusi Munkás Szent József római katolikus templomban, ahol minden csoport bemutatja a héten

tanultakat az érdeklődőknek. A Vajdasági Magyar Művelődési Intézet munkatársai nevelőként és táborvezetőként vannak jelen a Dúrmoló Téli Népzenei Táborban. A rendezvényt a Csoóri Sándor Alap támogatja, a Magyar Nemzeti Tanács kiemelt jelentőségű gyermek és ifjúsági rendezvénye.

Táncház és népi mesterségek az oktatási intézményekben

A feladat és a cél az, hogy a régi mesterségeket, valamint az alkotókat és a tevékenységüket bemutassuk az általános iskolás diákoknak, hogy rámutassunk – főként a felsős tagozatosoknál – arra, hogy egy-egy mesterséget idővel akár szakmájukként, mellékfoglalkozásként is választhatnak. Szeretnénk újratáncolni a régi kézműves mesterségeket, biztosítani az utánpótlást. A táncházas programmal nyolc vajdasági általános iskolába látogatunk el. A közösségi programokon a legkedveltebb és a helyi táncokat, énekeket mutatjuk meg a gyermekeknek élményszerűen.

A program a Csoóri Sándor Alap támogatásának köszönhetően valósulhat meg.

Népzenei csoportok mentorálása

A Vajdasági Magyar Művelődési Intézetben egész évben végzett feladat a népzenei csoportok mentorálása, népdalcsokrok összeállítása, felkészítése a Durindóra és más népzenei szemlére 8-10 népdalkör vagy népzenei együttes esetében. Leginkább a kisebb lélekszámú vajdasági falvak csoportjai igénylik évi 4-5 alkalommal a szakmai tanácsadást, segítséget akár személyesen, akár online úton.

4.2. Digitalizálási feladatok

Az Intézet feladata a vajdasági magyar nemzeti közösség teljes kulturális kincsének megőrzése – a kulturális örökség (szellemi, épített és tárgyi), kortárs kultúra, szellemi eredmény különböző szegmenseinek dokumentálása, digitalizálása és őrzése.

Az Intézet feladata a vajdasági magyar digitális tartalmak elérésének, újrahasznosításának támogatása. A programok és szolgáltatások által a közadatok és a kulturális adatok széles körű hasznosítását igyekeznek elvégezni. Az intézet célja a gyűjtött, kezelt adat: statisztikai, kulturális vagy tudományos adat biztosítása a nyilvánosság számára.

A digitális korszakváltás tudatosítása. A kulturális örökség digitalizálásáért és megőrzéséért felelős intézet részére megbízható, folyamatos, hosszú távú finanszírozást kell biztosítani a digitalizáláshoz szükséges erőforrások – személyi feltételek, hardver- és szoftvereszközök, szerzői jogdíjak, kutatás-fejlesztés stb. – megteremtéséhez és működtetéséhez.

Könyvek, könyvsorozatok: *Színpadunk* könyvsorozat (1945–1951). Topolyai és Magyararkizsai helytörténeti kiadványok. Az Intézet könyvtárában található könyvek szisztematikus digitalizálásának megkezdése és ezeknek a példányoknak a VAMADIA-ra való feltöltése, melyekre engedélyt kapunk a kiadóktól és a szerzőktől az év folyamán. Digitalizálásra vár a 2025-ös évben: Majtényi Mihály, Fehér Ferenc életműve.

Folyóiratok. A felsorolt folyóiratok digitalizálásának megkezdése: *Hitélet* (1990–) *Oktatás és Nevelés* (1973–1991), *Bácsországdigitalizálása* és feltöltése a VAMADIA-ra.

Napi- és hetilapok. *Torontál* (1872–1944.) napilap. *Bács-Toplyai Hírlap* (1896 – 1919.) hetilap. *Bačka Topola és Vidéke* (1924 – 1941.) hetilap. *Közép-Bácskai Hírlap* (1992–1998.) *Topolya és Vidéke* (1919.) *Topolya és Vidéke* (1920–1921) *Zombor és környéke* (1992–1999.) *Dunatáj* (1999–2016.) *Szabadkai Ellenőr* (1879–1880) *Bácskai Ellenőr* (1881–1904) *Bácska* (1878–1916) *Bácskai Hírek* (1906–1941) *Bácskai Napló* (1907–1923) *Bácskai Szemle* (1893–?) *Bácskai Újság* (1898–1913) *Bácskai Újság* (1929–1931) *Bácsmegye* (1902–1919) *Szabadka és Vidéke* (1893–1905) *Törökkanizsa és Vidéke* (1902–1911) *Reggeli Újság* (1929–1944), *Csernyei Újság* (1996–) *Muzslyai Újság* (1997–) *Becsei Mozaik* (1994–) *Adai Községi Körkép* (1999–) digitalizálása és a VAMADIA-ra való feltöltése.

A *Magyar Szó* napilap 2024 utáni, 2025-ös nyomdakész Pdf. formátumú számainak beszerzése. Ezen példányok a Magyar Szó szerkesztőségének jóváhagyásával a VAMADIA honlapra feltöltésre kerülnek.

Drámatár: Külön gyűjtemény részeként kerülnek feldolgozásra az amatőr színjátszás darabházasztását segítő szövegek. Az Újvidéki Színházzal, a Szabadkai Népszínházzal, a Kosztolányi Dezső Színházzal, a Zentai Magyar Kamaraszínházzal és a Szabadkai Gyermekszínházzal való együttműködésnek köszönhetően újabb színpadi művekkel gyarapodik a tár, amelynek minden egyes szövege az év végéig friss adatelemekkel egészül ki. Begyűjtésre kerülnek a színházak eddig repertoárra kerülő darabjai és videófelvevételei.

Helytörténeti anyagok és gyűjtemények digitalizálása. Vajdasági települések egyesületeiben, civil szervezeteiben őrzik a települések/szervezetek történetének, ünnepeinek, tagságának stb. archívumát, ezek digitalizálása az Intézetben az anyagok beszállítással vagy a helyszínen (lehetőség van arra, hogy a megfelelő technikával az Intézet szakembere ezt a terepen végezze el). Tartományi költségvetés: 250 000 dinár (3.03)

A **Jugoszlávai Magyar Népzene Tára III.** kiadatlan kötete anyagának megszerzése és digitalizálása (*A drávaszögi magyarok dalai*).

Mozgóképparchívum digitalizálása.

A vajdasági magyar filmrendezők bibliográfiája elkészítésének megkezdése. Vicsek Károly filmrendező mozgóképparchívumának digitalizálása.

Hanganyagok digitalizálása. Penavin Olga néprajzkutató hangszalagokon rögzített gyűjtését már korábban digitalizálta az Intézet. Az elkövetkező időszakban ennek az anyagnak a feldolgozása, témák szerinti rendszerezése folyik, illetve feltöltése a Vamadiara.

A moholi Vlasity Károlyné Zélity Klára dalainak, teljes anyagának lejegyzése.

Az adatközlő legnépszerűbb dalai több kiadványban is megjelentek, de a továbbiak terjesztése is nagyon időszerű, és a helyiek, valamint az egész népdalos közösség igényeit szolgálná.

4.3. Digitális tartalomszolgáltatás

A Magyar Nemzeti Tanács megbízásából és a kulturális stratégia nyomán az Intézet a digitális tartalomszolgáltatást ingyenesen végzi a Vajdasági Magyar Digitális Archívum (**vamadia.rs**) platformon keresztül. A digitalizált anyagok (minden tartalomtípus esetén: nyomtatott, hang,

fotó, képzőművészeti alkotás) feltöltésének előkészítése, a digitális anyagok feltöltése és metaadatolása a Vamadia platformon az Intézet munkatársainak feladatköre.

Szükséges a VAMADIA archívum folyamatos működtetése, a tevékenység folytonosságának a biztosítása, amelyhez legalább két személy lenne szükséges.

Vajdasági Magyar Digitális Archívum (VAMADIA) tartalmának bővítése

Délvidéki Arcképcsarnok: Többlépcsős folyamatban alakíthatók a szerzői profilok, illetve bibliográfiák, lexikográfiai adatok – a vajdasági magyar szak- és szépírók, helytörténetírók, gyűjtők, adatközlők, fotósok, képzőművészek adatbázisa. Vajdasági magyar szerzőkkel, kutatókkal (szépirodalmi, tudományos és közéleti) újbóli kapcsolatfelvétel és hozzájárulás kérése műveik digitalizálásához és díjmentes online közzétételéhez a Kiadványtár bővítése céljából. A cél, hogy a digitális könyvtárban szereplő művek az írott kultúra vajdasági magyarságra vonatkozó lehető legszélesebb körét lefedjék a Vamadiának ebben az egységében különböző témakörökben: a történelem, a néprajz, a helytörténet, a szépirodalom, a szociográfia, és más, főleg társadalomtudományi témákban. A Délvidéki Arcképcsarnokban szereplő szerzői profilok fejlesztése, bővítése, szerkesztése, hogy az alkotói, illetve tudományos pályák fontos állomásai, részletei elérhetőek legyenek a Vamadia felületén, mintegy kapaszkodót kínálva a felhasználóknak a szerzői bibliográfiákhoz.

Kiadványtár: A digitális könyvtár vajdasági magyar szerzők műveit tartalmazza. A könyvtárat szerzői adatbázis egészíti ki, melyben kortársak és az irodalomtörténet jelentős alkotói egyaránt helyet kaptak. Szépirodalmi, helytörténeti, néprajzi, szociográfiai, történeti, publicisztikai, irodalomtudományi könyvek gyűjteménye. A csatolt digitális tartalom abban az esetben szabadon hozzáférhető és letölthető, amennyiben az szerzői jogi akadályokba nem ütközik. A folyamatosan bővülő periodikátárban is szerepelnek olyan irodalmi folyóiratok, amelyek részletesebb adatolásra várnak. Ilyen például a Vajdasági Írás, amely tartalomjegyzékkel is rendelkezik. Ezeket a tartalmakat mielőbb adatolni kell, hogy a periodikában szereplő szövegek kapcsolódhassanak a már meglévő szerzői profilokhoz.

Periodikátár: A vajdasági magyar időszaki sajtótermékek gyűjteménye. Művészeti, tudományos, közéleti folyóiratok online olvasható lapszámain tartalmazza. Kortárs és a vajdasági magyar kultúrtörténetben jelentős folyóiratok digitalizálása és metaadatolása a felhasználói tájékozódás elősegítése érdekében az előzetes digitalizálási terv alapján. A feltöltött digitális tartalom (PDF fájl) leíró adatmezőkkel való kiegészítése, ide tartozik a tartalomjegyzék, a munkatársi kör, a mellékletek rögzítése és így tovább.

Fotótár: Online fotóarchívum a néprajz, a művelődés, a művészet és a közélet témájában. A fotótárban lelkes gyűjtőktől származó, ismeretlen szerzőjű fotók és hivatásos művészek munkái egyaránt megtalálhatók. A Dormán László-gyűjtemény adatolásának folytatása, a Kovács Endre-gyűjtemény feltöltésének és adatolásának folytatása, Szabó Magda gyűjteményének feltöltése. A Hagyományok Háza vajdasági hálózatával közös szervezésben megvalósult a gombosi és hertelendyfalvi népviseletkutatás keretében begyűjtött archív fotók feltöltése és adatolása.

A Noborder – A határ, ami nem választ el elnevezésű IPA projekt keretében leltározott néprajzi gyűjtemények tárgyfotóinak feltöltése és adatolása.

További fotóanyagok beszerzése:

- múzeumi fotóarchívumok (Zentai Városi Múzeum, Szabadkai Városi Múzeum, Óbecsei Városi Múzeum, Topolya Község Múzeuma)
- a Délvidék Kutató Központ tulajdonában lévő Magyarokizsai digitális fotóarchívum;
- a Magyar Szó fotóarchívuma
- magángyűjtők anyagai, pl. Sárvári Norbert (Adahatár), Csonti István (Csóka);
- helyi fotókrónikások, pl. Puskás Károly (Magyarokizsa, saját fotók, és archív gyűjtemény is), Banko Pál (Temerin, a Temerini Újság tulajdona), Borús Sándor hagyatéka (Bajsa – Topolya Község Múzeumának tulajdona);
- profi fotósok, pl. Lazukics Anna hagyatéka;
- családi-hagyatékok (pl. a szabadkai Vermes család fotóanyaga – Vermes Mihály tulajdona);
- régóta működő, vagy egykor működött helyi fotóstúdiók anyaga (pl. Foto Ica, Szabadka – Ricz Péter tulajdona; Foto Ivan, Zenta);
- nyomtatásban már megjelent fotógyűjtemények anyaga – sajnos a régebben kiadott vagy kisebb költségvetésből készült, nyomdászati lag kevésbé igényes helytörténeti kiadványok fotóanyaga néha szinte használhatatlan, ezért indokolt ezeknek a fotóknak a minőségi digitalizálása és adatbázisba töltése – amennyiben még fellelhetők eredetiben. Ennek érdekében szükséges a szerzők és a kiadók felkeresése.

Hangtár: A hangtár három fő egységből, a néprajzi hangtárból, a népművészeti mozgalmak hanganyagait felölelő folklorizmus-hangtárból, valamint a közművelődési, művészeti és tudományos hangtárból áll. Az összegyűjtött és adatolt hanganyagok több szempont szerint szűrhetők az egyes gyűjteményi egységek sajátosságaihoz alkalmazkodva. A Néprajzi és a Folklorizmus-hangtárban szegmentálva helyet kapnak szellemi kulturális örökségünk műfajai, népdalai, balladái, népmeséi, szokásaink elmondása és bemutatása.

A folklorizmus archívumának bővítése. Az Intézetben jelenleg az alábbi, az egész vajdasági magyarságot mozgósító rendezvények közül a Durindó és Gyöngyösbokréta, valamint a Kálmány Lajos Népmesemondó Verseny archiválása folyik. Szándék van rá, hogy ez a munka a továbbiakban kiterjedjen más folklórjelenségek (Köketánc, Szólj, síp, szólj!) archiválására is. Tartományi költségvetés: 300 000 dinár (3.01), 50 000 dinár (3.08)

A 2025-ös évben a vamadia.rs Néprajzi hangtárába feltöltésben prioritást élvező gyűjtések: Kovács Endre és Székely Mária Nyugat-bácskai felvételei, Burány Béla bácskai és bánati felvételei, Tripolszky Géza, Penavin Olga és tanítványai gyűjtései, valamint a hangszeres gyűjtések: az Utolsó óra programban szereplő négy vajdasági zenekar (Versec, Hertelendyfalva, Kisorosz-Magyaracsernye, Magyarszentmihály) repertoárja. A Néprajzi hangtár népszerűsítését a csoportvezetők körében segíteni fogják az oktatóvideók és a személyes tanácsadások.

Képzőművészeti tár. Feldolgozza a festő-, grafikus-, szobrász- és iparművészek, dizájnnal foglalkozó alkotók munkásságát. Fontos a képzőművészeti tár tartalmi fejlesztése, bővítése. Cél az elektronikus képzőművészeti albumok megjelentetése és eljuttatása a megfelelő fórumokhoz. A *Délvidéki magyar képzőművészeti lexikon* című könyvben szócikkenként haladva adatolásra kerülhet a kiadványban szereplő összes képzőművész.

Mozgóképtár. A filmrendezők bibliográfiája kialakításának megkezdése, amely a vajdasági alkotók műveinek, filmjeinek, rövidfilmjeinek, mozgóképkészítéseinak gyűjteményét foglalja össze.

Fejlesztések a digitális archívumban:

- **Dokumentumtár létrehozása:** amelybe többek között kéziratjellegű anyagok, aprónyomtatványok, plakátok, stb. kerülnek, olyan dokumentumok, amelyek eddig egyik létrehozott gyűjteménybe sem illenek.

A Vamadia Facebook-oldal szerkesztése. Az adatbázis tartalmainak közzététele egy-egy évforduló vagy más, aktuális téma kapcsán, amely kiváló eszköz arra, hogy az adatbázis tartalmát gyorsan és egyszerűen eljuttassuk a szélesebb közönséghez legalább heti egy posztot rendszeresítve.

A Vajdasági Magyar Digitális Archívum népszerűsítése: szakmai továbbképzéseken, konferenciákon, fórumokon előadások, az oktatófilm és a reklámfilm segítségével.

Együttműködés: a Magyar Szó Lapkiadó Kft.-vel, a Hét Nap Lapkiadó Kft.-vel az általuk őrzött fotóarchívummal kapcsolatban.

5. Kiadói tevékenység

Az Intézet könyvkiadási tevékenysége főleg a hiányterületeken valósult meg eddig, és a továbbiakban is az említett területekre összpontosít elsősorban: helytörténet, vesztesség-és emlékezetkutatás, irodalomtörténet, népzenei kutatás és népzenei gyűjtések, néprajzi témakörök, egyéb társadalomtudományi területek.

Könyvkiadás

Vajdasági Magyar Értéktár – a Külhoni Nemzetresz Értéktár vajdasági elemeit bemutató képesalbum. A magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról szóló törvény meghozását követően 2013-ban minden külhoni régióban kezdeményezték a közös Külhoni Nemzetresz Értéktár felállítását. A vajdasági magyarság részéről 64 érték került be ebbe a gyűjteménybe, amelyeket felkért szakértők javasoltak a listára. Majd 2015-től lehetővé vált, hogy az anyaország mintájára a határon túli régiókban is létre lehessen hozni települési és tájegységi értéktárakat, s így itt is megvalósulhasson az alulról felfelé építkező értékpiramis elve. A kiadvány célja, hogy egy látványos, reprezentatív válogatást nyújtson a vajdasági magyarság számára legkedvesebb kulturális értékeinkből.

Hétköznapi hősök – diákdolgozatok településeink jeles személyeiről. A Vajdasági Magyar Művelődési Intézet az Emberi Erőforrások Minisztériumának támogatásával eddig hat alkalommal hirdette meg a Hétköznapi hősök elnevezésű programot, melynek céljai a helyi cselekvésre ösztönzés, egy-egy közösség közel- és távoli múltjának feltérképezése, olyan egykoron élt, illetve ma is élő személyek és cselekedeteik azonosítása és bemutatása, akik/amelyek példaként felmutathatók a kortársak számára, valamint a diákok és az őket segítő tanárok, helytörténészek bevonása az értékgyűjtő mozgalomba, ezáltal a Vajdasági Magyar Értéktár adatbázisának bővítése, gazdagítása. Az évek során számos diákcsoport vett részt a programban mind Bácska, mind Bánság területéről. Az elkészült dolgozatok értékét

emeli a bemutatott személyek sokszínűsége – a választott hősök között vannak tanárok, újságírók, papok, művelődésszervezők, művészek, tudósok, de született dolgozat falualapító földbirtokosról és falusi orvostól is, illetve vannak köztük történelmi és kortárs személyek is.

Szabó Eszter: *Kamaszidő*. Az ifjúsági regény főszereplője Léna, aki egy jómódú család egyetlen gyermeke. Édesapja mindent megenged a lányának, anyukája viszont szeretettel foglalkozik vele. Léna legjobb barátja Milan, aki szegényes körülmények között él édesanyjával, mivel annak nehéz természete miatt az édesapa elhagyta a családot. A képzőművész tanára szerint a fiú tehetséges festőnek tűnik. Azonban Milánt néma fiúnak tartják, mivel édesapja távozása óta nem tud, azaz nem akar megszólalni....

Roginer Oszkár: */Közre/zárt sajtótörténetek (1945–1992)*. A kötet olyan kisperiodikákkal foglalkozik, amelyek 1945–1992 között jelentek meg Eszéken, Feketicsen (Bácsfeketehegyen), Kishegyesen, Ómoravicán (Bácskossuthfalván), Szabadkán, Temerinben, Topolyán, Újvidéken, Zágrábban és Zentán. Kisperiodikának nevezem azokat a magyar nyelven (is) megjelenő, szépirodalmi szövegeket és publicisztikát is tartalmazó (ifjúsági) lapokat, amelyek művelődési és művészeti orientáltságúak, de csak helyi terjesztésűek voltak, és legfeljebb öt évig jelentek meg. A kötet arra összpontosít, hogy miként alapították ezeket a lapokat, mik voltak a szerkesztési irányvonalak és hogy az adott periodika milyen körülmények között szűnt meg. A célkitűzések egyike emellett a korabeli művelődéspolitikai, művelődés-, művészet- és sajtótörténeti folyamatoknak való megfeleltetés, valamint az adott kisperiodika elhelyezése a jugoszláviai magyar művészeti világok és együttműködési hálózatok összefüggésrendszerében. Különösen fontos emellett azon egyéni és kollektív szereplők feltérképezése, akik a kisperiodikákat alapították, akik közreműködtek, továbbá, akik ellehetetlenítették. A kisperiodikák teljes digitalizálása a kiadó, a Vajdasági Magyar Művelődési Intézet digitalizáló műhelyében történik majd – a tervek szerint négy éven belül.

Szabó József: *Egy bácskai nagyapa meséiből. Önéletírás*

Szabó József *Egy bácskai nagyapa meséiből* című kéziratának első és második része a történetmesélés két műfaját ötvözi: a beszélt és az írott szöveg leíratát. Az első rész a 2007 nyarán rögzített, majd összefűzött interjúk leírata. Az elbeszélő, Szabó József, mint a „mesélő” „bácskai nagyapa” tárja az utókor, az „unokák” elé, élénk egy bácsfeketehegyi parasztember huszadik századát. A kézirat második részében olvasható önéletírás a Lakitelek Alapítvány 1991 tavaszán meghirdetett paraszti önéletírói pályázatára készült, mégpedig a szerző vallomása szerint azért, hogy „lássák, még élünk”, „köszönetképp, hogy voltak olyanok, akik a vad kommunizmusban sem feledkeztek meg rólunk Magyarországon”.

Az elbeszélő „meséi” által végigutazhatunk egy bácskai életúton, amelynek meghatározója a szubjektíven megélt történelemmesélés: az első világháborút követő gyermekkor, a „magyar időkben” megélt ifjúkor, a második világháborút követő felnőtté válás, majd az 1990-es évekből visszaemlékező öregkor. Szabó József nem „a történelmet” meséli, visszaemlékezése a „látó tapasztalás” tanulságainak összegzése. Történetmesélésének motivációját, mind interjúiban, mind önéletírásában, többször is hangsúlyozza: „az ember igazán akkor hal meg, amikor a keze munkája is elmúlik”. Maradjanak meg a „mesék” az utókornak, hogy a folyamatosan változó világban, akiknek van füle a hallásra, szeme a látásra, szívleljék meg tapasztalatait, éljenek azok tanulságai szerint.

Az első és a második rész egymást kiegészítve az unokák célközönségének, illetve a pályázatot elbírálóknak ad teljes képet az életét befolyásoló példaképekről. Valamennyi közös tulajdonsága, hogy a „viharos” Bácskában minden helyzetben, ha éppen az aktuális politikai rendszer kegyeltjei vagy ellenségei voltak, akkor is emberek tudtak maradni. Ágoston Sándor református püspök személyisége, végigkíséri élettörténetét. A Püspök Úrnak, aki miatt a vonat is megállt Feketicsen, „nagy emberségében” is minden feketicsire gondja volt, az elesetteket segítette, a fiatalokat taníttatta, az érdeklődő parasztyerekeknek könyvet adott a kezébe, az éppen aktuális rendszer aktuális ellenségeit félelem nélkül, emberségből gyógyíttatta.

Történeteinek sajátja a tágabb kontextusba ágyazás. A jelenre és a múltra való reflektálás, a történetek elhelyezése a múlt és a jövő hasonló történései között a szubjektív valóság hangsúlyozásával.

Szabó József élettörténete a bácskai huszadik század lenyomata. Minden múltról szóló sora emléket állít a szülőfalu és élete történéseinek, alakjainak, példaképeinek, de ugyanúgy szól a máról, a jövőről, a kisebbségben élő vajdasági magyarságról, mindazokról, akik nyitott szemmel tájékozódva a világban ragaszkodnak a családhoz, a befogadó, otthont adó, hazaváró tájhoz.

Papp László: *Pacsér az első világháborúban* (a kézirat feldolgozás alatt van még)

Tartományi költségvetés: 100. 000 dinár (3.03); 50 000 dinár (3.06)

Könyvbemutatók. A Vajdasági Magyar Művelődési Intézet gondozásában, kiadásában vagy társkiadásában a 2024-ben megjelenő kötetek bemutatása 2025-ben Vajdaság több településén a helyi szervezőkkel szorosan együttműködve. Így a könyvek népszerűsítése, olvasókhoz való eljuttatása is felgyorsulhatna. Tartományi költségvetés: 50 000 dinár (3.03); 30 000 dinár (3.05)

6. Nyitott kultúra

Művészet és műemlékvédelem

2022-ban **Művészet és műemlékvédelem** mintaprogramunknak Nagypáti Kukac Péter Képzőművészeti Díjat ítélte a bizottság. 2025-ben 13. alkalommal szerveznénk meg a programot dr. habil. Raffay Endre művészettörténész szakmai közreműködésével. A művésztelep kitűnő példája a tudás hasznosításának, valamint a műemlékvédelem élővé tételének és kulturális örökségünk megőrzésének itt, a szülőföldön egy művészeti akcióprogram keretében. A művészek munkájának segítése, kiegészítése érdekében kulturális antropológus is bekapcsolódik a munkába, az épületek történetének, használatának, funkcióváltásainak, a hozzájuk kapcsolódó attitűdök feltárásával. Interjúkat, szóbeli és vizuális prezentációkat készít. A program egy interaktív, sok-sok embert, illetékes szervezetet és intézményt, valamint a médiát is mozgósító alkotói folyamat, amely rendhagyó kiállításmegnyitóval zárul.

Kárpát-medencei Kulturális Fórum

A Vajdasági Magyar Művelődési Szövetség együttműködő partnereként 2025 januárjában tervezzük a **Kárpát-medencei Kulturális Fórumot**, a magyar kultúra napja alkalmából szervezett délvidéki központi ünnepség kísérőrendezvényét, melynek témája a közművelődés jó gyakorlatainak megerősítésére és az új módszerek meghonosítására vonatkozó, Kárpát-medencei szintű tevékenységek és tervek ismertetése. A fórumon a Vajdasági Magyar Művelődési Szövetség, Intézetünk partnerszervezete is részt vesz, közösen meghívásunkra vendégül látjuk a Kárpát-medence magyarságának intézeteit, ernyőszervezeteit, valamint a Macedóniában, Bosznia és Hercegovinában, a Boszniai Szerb Köztársaságban élő diaszpóra képviselőit, akikkel a 2024-es évi feladatokról, művelődési szerepvállalásról esik szó.

Kárpát-medencei Közművelődési Kerekasztal Fórum

A Kárpát-medencei Közművelődési Kerekasztal (továbbiakban KKK) tagjai – a Vajdasági Magyar Művelődési Intézet, a Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézet, a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet, az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület, a Szlovákiai Magyar Művelődési Intézet és a Horvátországi Magyar Művelődési Intézet – tartják meg a már szintén hagyományos, éves, januári fórumát, ahol a rendszeresen megszervezendő közös programokról és projektekről, valamint a legfőbb stratégiai partner, a Nemzeti Művelődési Intézettel való egyeztetésekre kerül sor a Kárpát-medencei Kulturális Fórum résztvevőivel együtt.

Kárpát-medencei értéktár-konferencia és műhelytalálkozó kulturális programmal kiegészítve.

A rendezvény célja, hogy találkozási és megnyilvánulási lehetőséget biztosítson a Kárpát-medencei, illetve a vajdasági értéktármozgalom szereplőinek, ahol a résztvevők megoszthatják egymással az értékörzés területén elért sikereiket, jó gyakorlataikat. A 2025 májusában megtartandó rendezvényre meghívjuk a külföldi nemzeti értéktárak és a vajdasági települési értéktárak képviselőit. A konferencia plenáris előadásokkal kezdődik, melyek témája a külföldi nemzeti értéktárak működése, a külföldi régiókban és az anyaországban működő értéktárak tevékenysége. Előadóként neves anyaországi és a Kárpát-medence határon túli területein élő szakembereket kérünk fel (10-11 előadás). A délutáni időszámban interaktív szekciók, műhelyfoglalkozások következnek, amelyekkel leginkább települési értéktáraink koordinátorait szeretnénk megszólítani. Célunk egy termékeny párbeszéd kialakítása, amelyben minden résztvevő megoszthatja az értékörző tevékenységgel kapcsolatos tapasztalatait, gondolatait. Fontosnak tartjuk a konkrét jó gyakorlatok, sikeres projektek, pályázatok megosztását, amelyből a résztvevők inspirálódhatnak, saját ötleteket, új kezdeményezéseket álmódhatnak meg, és erőt meríthetnek a további tevékenységhez. A rendezvény tervezett kísérőprogramja egy értékkiállítás, melynek keretében mind a Kárpát-medencei vendégek, mind a vajdasági települési értéktárak bemutatkoznak helyi értékeikkel. A konferencia előtti napra kísérőprogramnak időzítenénk az Előhívott értékek című, diákoknak szóló fotópályázat kiállításának megnyitóját, amelyre a konferencia előadóit is meghívjuk. Mind a kiállításmegnyitóhoz, mind a konferenciához hozzákapszolunk egy a nemzeti értékeket és a hungarikumokat reprezentáló művészeti produkciót (koncert vagy

előadás), amely a két rendezvény résztvevőin kívül a helyi közönség érdeklődésére is számot tarthat.

Kárpát-medencei könyvtáros konferencia

Intézetünk 2025-ben ünnepli fennállásának 20. évfordulóját. Ebből az alkalomból szeretnénk szervezni 2025 áprilisában egy nemzetközi könyvtáros konferenciát és műhelymunkát, amelyre neves előadókat hívnánk Szerbiából, Magyarországról, Romániából, Szlovéniából. A cél, hogy a könyvtárosoknak szakmai segítséget, támogatást nyújtsunk, hogy a 21. században a könyvtárak és a könyvtárosok milyen szakmai kihívások előtt állnak, és hogyan lehetne az olvasást, a könyvtárak szerepét népszerűsíteni. A konferenciára 10 előadót és legalább 60-80 résztvevőt várunk Vajdaságból és a Kárpát-medencéből.

Tájházak és gyűjtemények szerepe az identitás megőrzésében

Szakmai konferencia a *Noborder – A határ, ami nem választ el* elnevezésű IPA projekt keretében. A konferencia témája: az identitás megőrzőse különféle patrimonizációs gyakorlatok, revival mozgalmak által (települési értéktárak, helytörténeti, néprajzi gyűjtemények, tájházak létrehozása, az épített örökség védelme, a tárgyi és szellemi kulturális örökség fenntarthatósága és átmentése az utókor számára). A konferenciára olyan előadókat szólítunk meg, akik jó gyakorlatok bemutatásával, hasznos meglátásokkal szolgálhatnak mindazoknak, akik szívügyüknek tekintik saját kulturális örökségük megőrzését – a települési értéktárak fenntartóinak, a helyi gyűjtemények, tájházak létrehozóinak, gondozóinak, és az egyéb hagyományőrző tevékenységet folytató személyek számára.

Tartományi költségvetés: 30 000 dinár (3.02); 50 000 dinár (3.03); 30 000 dinár (3.10)

7. Hálózatosodás

A Hagyományok Háza Hálózat-Vajdaság és a Vajdasági Magyar Művelődési Intézet együttműködésével megvalósuló programok

Dúr-Moll Találkozók

A fiatal vajdasági népzeneészek szakmai népzenei találkozói, amelyek évente 2-3 alkalommal kerülnek megszervezésre változó helyszínnel a Hagyományok Háza támogatásával vagy külső pályázati támogatással. A rendezvény célja a fiatalok ösztönzése a helyi hagyományok megismerésére, tanulás, barátkozás és fellépési lehetőség biztosítása a számukra. A találkozók helyszíne igény szerint alakul megkeresések alapján és a „néprajzilag érdekesebb” települések köréből kerülnek kiválasztásra Bácskában és Bánságban egyaránt. A találkozók programjában szerepel az adott település gyűjtéseiből egy közös népdalcsozor megtanulása és a helyi értékek megtekintése. A helyieket, de különösen a fiatal népzeneészeket ösztönzik a saját településükön található népdalok gyűjtésére a vendég gyermekzenekarokkal együtt. Néhány idősebb népzeneész vagy a meghívott csoport vezetője segítségével közösen tanulják meg a gyermekek a népdalokat, amelyeket a gálaműsoron előadnak. A találkozókön elsajátított dalcsozorok gyakran visszaköszönnek különböző szemléken Vajdaság-szerte.

Népdalkörvezetők és népzenei együttesvezetők elméleti és gyakorlati képzése:

Népdalkörvezetők módszertani képzése

A 2021-ben elkezdett képzéssorozat elsősorban a közép és dél-bánáti, valamint a nyugat-bácskai szórványban tevékenykedő népdalkörvezetőket szólítja meg, a képzéseket több településen szervezik évi 3-4 alkalommal.

Vonós zenekarok módszertani képzése

A vonós zenekarok vezetői részére szervezett elméleti képzések a működő zenekarok képviselőinek részvételével valósultak meg. Amikor a csoportvezetők vannak jelen a képzéseken, jobban összpontosítanak a zenekarok és énekkarok feladataival kapcsolatos elméleti tudásra, zenei repertoárra. A szakmai képzések a Hagyományok Háza szakmai támogatásával valósulnak meg.

Citera zenekarok vezetőinek módszertani képzése

A citeraoktatók utánpótlását biztosítja, és a meglevő oktatók szakmai felkészültségét segíti.

Tojásdíszítő műhelymunkák. Vajdaság 3 településén (Muzslya, Péterréve és Bezdán) 2-2 alkalommal szervezett húsvét előtti tojásdíszítő foglalkozások, valamint az oktatók és tanítványaik közös kiállítása március és április folyamán.

60 órás hímző tanfolyam megszervezése. Elméleti és gyakorlati képzés. A hallgatók megismerhetik a magyar hímző kultúra eredetileg és napjainkban használható alapanyagait, hímzőfonalait, a hímzéshez szükséges eszközöket, a mintakincs forrásait, és megtanulják, hogy ezeket a mintákat mai funkciónak megfelelően ízlésesen és hitelesen alkalmazzák kortárs lakáskultúrában és viseleti darabokon.

Viseletkészítők mentorálása. Évi 7 találkozó a következő témákkal: felkészülés a békéscsabai textilfesztiválra, az Országos Népművészeti Kiállításra, részvétel pályázaton; viseletek a színpadon (előadás, beszélgetés, bemutatók vajdasági anyagból); fejdíszek, fityulák, koszorúk, hajfonatok ismertetése öltöztetők, együttesvezetők, szülők, ruhatár kezelők, viseletvarrók, táncosok részére; egymásra épülő ruhatár tervezése, tudatos ruhatárolás, tisztítás, ruha keményítés, alsószoknya bevasalás; „Mesés anyagismeret” Szénási Veronika mesemondó és Tajti Erzsébet viseletkészítő népi iparművész közös interaktív foglalkozása gyerekeknek, óvónőknek, tanítónőknek; készíts magadnak próbaszoknyát, ráncolt szoknyát, kisalsót, nagysót, ingvállat – 4-6 órás workshopok érdeklődőknek, amatőröknek, anyukáknak. Összetettebb ruhadarabok varrása a csoport állandó tagjainak (ellenzős magyar nadrág, zsinóros férfi nadrág, női rékli, rövid férfi kisujjas posztókabát stb).

Kosárfonók mentorálása. A kosárfonók részére szervezett szakmai találkozók a temerini tájház alkotóházában. A jelenlegi mentoráltak tudásának fejlesztése, két 16 órás találkozó Kovács Zoltán kosárfonó népi iparművésszel, a csoport mentorával. Célunk 2-3 kosárfonást oktató, jó szakmai ismeretekkel felvértezett egyén kinevelése, emellett a gyér piac bővítése minőséges fonott, esetleg zsúrizett tárgyakkal. A második alkalom után egy vándorkiállítás lesz.

Bútorfestők mentorálása. A 2025-ös évben fő cél a még fellelhető festett bútorok dokumentálása, majd az adatok rendszerezése után az őszi mentorálási alkalmon a felgyűjtött anyagból modern tárgyak tervezése és festése.

Fazekasok mentorálása. 6 alkalmas szakmai továbbképzés az elmúlt években végzett fazekasok számára Zentán, Orcsik Csaba fazekas népi iparművész vezetésével.

Népi iparművészeti minősítés. Hetedik alkalommal véleményezik a Hagyományok Háza által felkért szakemberek a vajdasági alkotók munkáit, majd másnap szakmai napot szerveznek számukra.

Durindó és Gyöngyösbokréta kísérőprogramjai és a fesztivált népszerűsítő alkalmak: koncert, előadás, kézműves foglalkozás.

Népi kézműves táborok. Helyszín: Tóthfalu. A két négynapos tábor 8 mesterséggel ismerteti meg az érdeklődőket.

Almárium Tábor. Vajdasági résztvevők (oktatási és közművelődési szakágban dolgozó szakemberek) a Hagyományok Háza Népművészeti Módszertani Műhelyének táborában.

Ricsaj – találkozás a népművészettel. Hagyományokon alapuló foglalkozások sorozata az őszi hétvégéken. Komplex foglalkozások több helyszínen, zenekar, kézművesség, játszóház, táncoktatás vezetőikkel, mesemondókkal.

Népművészeti foglalkozások óvodásoknak, iskolásoknak és családoknak. Tematikus, tervhez kötött előadások, vajdasági népzeneészek, táncoktatók, játszóházvezetők látogatásával óvodákban, iskolákban és egyesületekben.

Szakmai együttműködés a Szabadkai Magyar Tannyelvű Tanítóképző Karral. Előadók, népművészeti szakemberek szervezése az egyetemi gyakorlati előadásokhoz.

Népmesemondó alkalmak, mesekocsmák, mesecsizoló műhelyek szervezése, szakmai találkozók a vajdasági népmeseműhely-vezetőknek és tagjaiknak.

Évzáró kézműves kiállítás a VMMI oszlopcsarnokában a mentorálási alkalmakon és képzéseken alkotott munkákból.

Összegezés és értékelés

Az Intézet hosszú távú célja a kulturális és közgyűjteményi irányzatok, pontosabban a jól működő, innovatív megoldások integrálása úgy, hogy azt a közösség a vajdasági tudományos, művészeti, közgyűjteményi területek jellemzőinek megfelelően formálja. Irányvonalait és elveit – melyek szerint mindig tudnia kell lépést tartani a technológiai fejlődéssel, és válaszolni a változásokra – már az első évektől lefektették, és működése folyamán követték munkájának irányítói.

Az Intézet munkáját, projektjeit lehetőség szerint **hazai és külföldi pályázatok** segítségével lehet erősíteni és színvonalasabbá tenni. Cél: a projektek és a partnerségek előkészítése. Az európai irányzatok követése és megismertetése, elérhetővé tétele régiókban.

Az Intézet munkatársai számára a szolgálati autók egész éves igénybevételére (a vidéki rendezvények, meghívások és szakmai tanácsadások céljából) a tartományi költségvetésből 500.000 dinár (3.02) üzemanyagköltséget terveztünk.

Zenta, 2024. december 30.

.....
Ujhelyi Nándor
az Igazgatóbizottság elnöke